

Köwüşjik hem pökgüjik hakynda erteki

Category: Ertekiler, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Köwüşjik hem pökgüjik hakynda erteki

KÖWÜŞJIK HEM PÖKGÜJIK HAKYNDADA ERTEKİ

Bir bar eken, bir ýok eken. Ýok zatlar-da hakykatdanam ýokmyş, bar zatlar bolsa çyndanam barmış. Günlerde bir gün kakasy körpe oguljygyna täp-täzeje köwüş bilen täp-täzeje-de pökgi satyn alyp beripdir. Oglanjyk öte bezzat ekeni. Ol günüzyn pökgüjigini depe-depe, aşama çenli köwşünü ýyrtytypdyr. Köwşünüň ýrtylandygyna içi ýanybam pökgüsini çem gelen tarapa bat bilen depip goýberipdir welin, ýeňiljek topjagaz ýeliň demine düşen tozga kimin uçup baryp, tikenli agaçdan haýata degipdir-de, deşilipdir. Bir wagtyň özünde köwşünden hem pökgüsinden dynan garagol, öýlerine dolanypdyr-da, olaryň ikisini hem köne-küşül zatlary goýyan kümelerine oklapdyr.

Täzeje bolandyklary sebäpli, üstesine-de dükanda satyjylaryň özlerini sypalap-süpürip, hülli-hülli edip ýörmeklerine halys läliksiräp giden köwüşjik bilen pökgüjik bir günem geýilmän-oýnalman zyňlyp goýberilmeklerine öýkeläpdirlər. Ýrtyylan erninden dilini – içiniň petegini çykaryp ýatan köwüşjik:

– Pökgi dost, görýäňmi bu gadyrbilmeziň edip goýberäýşini? Ýarym güne-de ýetirmän, ýyrtyp taşlady meni!-diýip naýynjar zeýrenmäge başlapdyr. Soňam “ýer gaty bolsa öküz öküzden görer” diýilişi ýaly, öz düşen halyna gaharlanypdyr-da, ähli günäni owadanja pökgüjigiň üstüne atyp, oňa igenip ugrapdyr:- Göwnüňe alma welin, ählisine-de sen günäkär ýaly, pökgi dost! Bu seni depe-depe men şu hala düşdüm ahyry!

Köwüşjigiň “jany ýanan taňrysyna gargar” diýilişine tutduryp, özüne igesini sürtüp başlamagyna özüne göwni ýetýän lälijek topjagazyň hem gany gyzypdyr:

-Ol nähili beýle bolýar-how, köwüş dost?! Men seni beýle

ýagdaýa uçratmadym-da, gaýta sen meni tikenek-beýleki diýmän, çem gelen ýere depe-depe şu güne duçar etdiň ahbetin!-diýip ol gahar bilen, deşik ýerinden "waşşyldadyp" içinde galan ýeli çykarypdyr.

-Hä şeý diý-ä! Indi ähli zada men günükär bolýaryn-da! Eger-de sen bolmadyk bolsaň, ol bezzat meni bir güne-de ýetirmän wes-weýran edip taşlamazdy. Sen bolandygyň sebäpli ol meni depip-depip ýyrtmadymy, eýsem?! Ýyrtyklygyňa-beýlekiňe garaman, hol allaowarra deper goýbärin-dä, häzir!-diýip gyzma köwüşjik hem garadangaýtmazlyk bilen ýyrtky ernini öwrüp-çöwrüp, gyşardyp-çaýşardyp, gapdalynda myssarylyp ýatan pökgüjigiň üstüne hüžzerilipdir.

Çamalagy çasyp, iç-goşy daşyna çykyp duran köwüşjigiň gazaplanışy az-kem gorkunçrak hem bolsa-da, pökgüjik ondan sähel-mähel eýmenmänem durmaýandygyny bildirmezlikden ötri, içine howa sorup, azajyk çißen bolupdyr:

-Sen-how, köwüşjagaz, beýdip üstüme çöwjän bolup, maňa telegiňi dürs etdirjek bolan bolup, dyzap ýatma! Ol seniň ýyrtky erniňi towlaşdyran bolmagyňa men ýerimdenem mizemeýän, bilseň! Iň oňady, ikimizem indi mana düşmez gögele däl! Satyn alnyp, şu jaýa gelenimize heniz birje gün bolmadygam bolsa, kärhanada öndürilip dükana gelenimize, eger-de galak-gaçak azak-tenegini hem bir ýere jemläp tegeleklesek, tutuşlygyna iki aý dagy bolýar. Şonuň üçinem az ýerde darygýan çagajyklar deýin gyzyl ýumruga girmäge dalaş edip durmaly-da, jedelimizi uly adamlar ýaly, akyllı-başlı çözmeğiň alajyny tapaly.

Köpi gören topjagazyň manyly maslahatyna gyzma köwüşjik hem az-maz köşeşipdir:

-Az-owlak öte geçäýdim öýdýän, pökgi dost! Sen rast aýdýarsyň! Gel, bu jedelimizi parahatlyk bilen parasatly çözeli!

-Onda bar-a, gel şeýdeli! Eger-de sen hem özüňkini dogry hasaplaýan bolsaň, menem özümiňki dürs diýyän bolsam, üçünji birine yüz tutup, onuň bize adyl kazylyk etmegini towakga edeli.

-Gel şeýdeli!-diýip köwüşjik topjagaz bilen ylalaşypdir. Bir çukura tüýküren jedelkeş ýoldaşlar özlerine kimiň kazylyk edip biljekdigini kesgitlemek üçin kümäniň içine göz aýlapdyrlar.

Görseler, kümäniň bir künjünde çöpi döwlüp-döwlüp süpürgisi tükeniberen köne sübse ýatyrmış. Onuň gapdalynda-da sapy döwlen, posly pil bilen jürnügi ýok, böwri moý açan, haşamly çäýnek ýatan ekeni. Olaryň her haýsy-da özünü bu jedeliň kazysy edip saýlatmak isleýändigini bildirmezlik üçin jedelkeşlere üns bermediksiräpdır. Kimsi öz işine güýmenen bolupdyr, kimsi kümäniň üçegindäki möýüň kerebini synlaýan kişi bolupdyr, çäýnek bolsa jürnügi gopan deşigi bilen tagasyksyz sykylyk atan bolýarmış.

Köwüşjik olara bildirmän topjagaza ümläpdır-de, kümäniň ähli burçunda eşidiliп duran güňleç pyşyrdы bilen onuň gulagyna hümürdäpdır:

-Pökgi dost, meniň düşunişime görä biziň jedelimizi çözäge bir kazy azlyk edäýmese! Gel gowusy üç kazy tapynaly!

Pökgüjik köne sübsäniň, döwük piliň hem-de çäýnegiň gulaklaryny üzerdip, özüni ünsli synlaýandyklaryny görüp durandygy sebäpli, hilebir geňeş salynýan kişi bolup, kelam agyz geplemän, agraslyk bilen baş atypdyr.

Jedelkeşler kazy edinjek bolýanlaryna tarap öwrülipdirler-de, hälden bări olar bilen bir kümede duran bolsalar-da şu mahal görýän kişi bolup, olaryň her haýsyna aýry-aýrylykda hormat bilen salam beripdirler:

-Essalawmaleýkim, sübse hanym!

-Essalawmaleýkim, pil aga!

-Essalawmaleýkim, çäýnek aga!

-Äleýiksalam, balajyklar!-diýip sübse sypanjyran bolup şelaýyn jogap gaýtarypdyr.

-Waleýkim essalam, eger-de çynyňz bolsa!-diýip pil hem epeýlik bilen olaryň salamyny alypdyr.

-Hä-mi?! Öň oglanjykdyňyz-da, indi ulalaýdyňyzmy?! Salam berjek bolsaňyz hälden näme işlediňiz? Hä-mi?! Onda-da "taňry salamy" diýleni! Hä-mi?! Siziň bilen deň bolmaýyn, waleýkim essalam! Hä-mi?!-diýip özüne iň soňundan salam berlenine öýkelän çäýnek hüňürdüäpdır.

-Ähem, ühüm!-diýip bogazyny arçapdyr-da, ilki pökgüjik söze başlapdyr:-Yaşulular! Biz bir kyn ýagdaýa düsdük. Ine, şu...-diýip ol gapdalynda dilini çykaryp ýatan köwüşjige ümläpdır-de

sözünü dowam edipdir:-...köwüş dost bilen aramyzda bir sene-mene
ýüze çykdy. Şony bir paýhas bilen çözüp beräýseňiz...

-Hawa, hawa, çözüp beräýseňiz...-diýip köwüşjik hem topjagazyň
sözüne goşulyp galypdyr.

-Näme çözмän, gaty çözüp bereris, balajyklar! Eddiljek ýöne,
syryp-süpürip, gül ýalyjak täp-tämizje edip goýbereris, hazır,
derrewjik!-diýip sübse ilgeziklik bilen seslenipdir.

-Çözmän näme, eddil azal giren meýdan ýaly agdar-dünder eder
goýbereris! Iş durarmy özlemmiziň bar ýerimizde! Mundan öň-ä
durmaýardy, indi-hä baýak hem durmaz!-diýip pil hem agzyny
dolduryp epeýden-epéý jogap gaýtarmaga alňasapdyr.

-Hä-mi?! Özüňiz bilen deň bolsaň-a edäýmelisi belli, sizi! Hä-
mi?! Edepsizligiňiz üçin üstüňize gyzgyn çäý bilen
döküläkgetdin çürüşdirip taşlamaly-la welin, ýene-de ýumşak-da
biz, dözümsiz-dä biz! Hä-mi?!-diýip çäýnek hüňür-hüňür
hüňürdäpdır-de, soň ýene-de üstüne goşupdyr:-Ýeri bolýar-da!
Hä-mi?! Ýalbaryp ýatsaňyz, çözüp beräýeris! Ýone biziň
çözgüdimizi owurtlanyňyzda agzyňzy ýakmasaňyz bolar! Hä-mi?!
Hany, aýdyň bakaly, dawaňzyň mazmunyny! Hä-mi?!

Çäýnegin özlerine yüzlenerine mähetdel, köwüşjik bilen
topjagaz biri-birine gezek bermän howlugyp, öz başlaryndan
inen külpet barada gürrüň bermäge başlapdyrlar. Aýdyp
bolanlaryndan soňam bu işde haýsynyň günäsiniň bardygyny
sorapdyrlar.

-Hümm!-edip sübse dymypdyr.

-Hümm!-edip pil dymypdyr.

-Hä-mi?! Hümm!-edip çäýnek dymypdyr.

Olaryň çuň oýa batandyklaryny gören pökgüjik bilen köwüşjik
ikisi hem jyňklaryny çykarmaga het edip bilmän, dymypdyrlar.

Birhaýukdan soň edähetine eýerip, hemişeki howlukmaçlygy
bilen, ilki bolup sübse dil ýarypdyr:

-Bu ýerde bar-a, örän çylşyrymly iş! Häzirki güne čenli meniň
tejribämde beýle işler juda seýrek duş gelipdi. Onda-da men
netije çykardym. Siziň dükandan satyn alnyp gelen gününüz
beýle agyr betbagtylyga uçramagyňyzda ikiňiziň hem günäňiz
ýok. Bar günä siziň bilen gezilen we oýnalan ýeriňiziň oňatja,
arassaja ediliп syrylyp-süpürilmänliginde. Diýmek, bu ýerde

siziň başyňza düşen ýagdaýlaryň sebäbi, meniň ýerime soňky getirilen sübseleriň öz işlerini ýerine ýetirmeklerine sowuk-salalyk bilen çemeleşýändikleri bolup durýar. Şolar günükär!

-Hawa, hawa, hut şeýle!-diýip pil, sübsäniň hökümini tassyklamaga gyssanypdyr:-Onsoňam bu ýerde, sübse hanymyň ýerine getirilen soňky sübselerden başga-da, meniň ornuma satyn alnan pilleriň hem günäsi ýok däl! Eger-de olar siziň bilen gezilen, oýnalan köçäniň gyrasyndaky ýaplary hapa-haşal otlardan mazaly arassalap, ýumşajyk edip depen bolsalar, köwüşjik büdür-südür, gaty ýerlere basyp bahym zaýalanmazdy, tikenli agaçlaryň bolsa düýbi ýumşadylan bolsa, olaryň tikenleri häzirkisi ýaly degen zadyny deşip duran saň-gaty bolmazdylar-da, ýumşajyk bolup, pökgüjigi deşip bilmeydiler.

-Ýok! Hä-mi?! Bu düýbünden beýle däl! Hä-mi?!-diýip öýkelek bolandygy zerarly oňsuksyz çäýnek, ýoldaşlarynyň netijesini düýpgöter inkär etmäge alňasapdyr. Hemmeler oňa tarap öwrülipdir. Olaryň dikanlap garaýan nazarlarynyň öňünde çäýnek birdenkä pökgüjik bilen köwüşjigiň jedeli boýunça özünde aýtmaga netijäniň ýokdugyna düşünipdir. Emma ol sepini bildirmezlik üçin, nadaralyk edip, kellesine ilkinji gelen zady gepläp goýberipdir:

-Bu ýerde bar-a! Hä-mi?! Diňe köwüş geýip pökgi oýnaýanlaryň ählisiniň irdenki çaylaryny öte sowadyp içýänleri köwüşjigiň hem pökgüjigiň ýyrtylmagyna getiripdir. Hä-mi?! Sebäbi çay gyzgynjaklygyna içseň ol endamyň çygjardyp ýumşadýar. Hä-mi?! Endamy ýumşan adam bolsa köwsünü geýip pökgi depmäge ylgamaýar-da, ýylyjak ýerden çykman, telewizoryň öňüne geçip ýatýar. Hä-mi?! Şeýlelikde-de köwüş hem abat galýar, pökgi hem bitin. Hä-mi?!

Hälden bări kümäniň garaňky burcunda gözünü ýumjukladyp, oýaly-ukuly myrlap ýatyşyna, bolup geçýän zatlaryň hemmesini ünsli synlaýan alaja-mulaja pişijek, olaryň gürrüňine murtjagazlaryny taýzardypjyk ýylgyrypdyr-da:

-Akmaga arzyň aýtsaň düşünmekden geçen, gaýta öz agyrysyny aýdar! Siziň şeýle hala düşmegiňize-de garagol aýaklara buýrup bilmeýän bezzat kelle günükär bolaýmasyn, birden?! Mýaw-w!-diýip mawlapdyr. Soňam öň aýaklaryny ýere diräp gernipdir-de,

ýüzüniň ugruna kümäniň ötügine böküp, çykyp ötägidipdir.
Pökgüjik bilen köwüşjik bolsa pişijegiň yzyndan haýrany-
serasyma bolup galyberipdirler..

Ertekiler